

DOMOVINA

Štampa dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. — Depisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirane. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 8 krono temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrste po 20 vin. za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratno inseriranje primerni popust. — Naročnina za celo leto 8 kron, za pol leta 4 krome, za četrt leta 2 kroni, katera naj se pošilja: Upravništvu „Domovine“ v Celju.

Jugoslovansko vseučiliščno vprašanje.

Dunaj, dne 13. novembra 1901.

Minilo je že mnogo časa, kar se je sploh pojavilo vprašanje o slovenski univerzi. Navdušili so se takrat za idejo, da je treba za Slovence skupnega izobraževališča, nekakega kulturnega središča, naši odločilni in neodločilni krogi; storilo se je tudi par potrebnih, a v bistvu prav nedolžnih korakov, ker navdušenje je ostalo samo navdušenje. No, kakor vsako navdušenje brez resničnega dela ostane brezpomembno, tako je izdihnila kmalu tudi takratna navdušenost, — malodušnost se je naselila zopet v vse kroge našega naroda. Ni še bilo, one oživljajoče sile, ki bi vcepila v naš narod trdno to misel, da treba nam lastnega ognjišča za narodno omiko. Le v srcih nekaterih posameznikov je ostala še trdna nadeja, da pride kedaj čas, ko bode narod prisiljen, zahtevati za se svojih najnavadnejših pravic, ko bo narod uvidel, da brez lastnih šol si sploh ne more ustvariti nikdar mogočne samo-svoje kulture, vznikle iz duha naroda samega, ko bode uvidel, da pri pomankanju lastnih šol izgubi še tisto trohico svoje kulture, ki si jo je priboril v večletnem, trudopolnem boju.

In ravno teh posameznikov nadeje niso varale. Prišel je čas, ko se je pred tremi leti zopet z močno silo pojavila ta ideja. Sklepalo se je takrat in sklepalo, obljubilo se je celo par ustanovnih podporn, ustanovilo se je več štipendij za bodoče vseučiliščne profesorje, sklenilo se je iti k cesarju, k vladi, — toda sprememba v ministrstvu samem in naša stara omrtvelost je zapela temu novorojencu lepo uspavanko za dobo dolgih treh let.

A zopet — ker lepa ideja ne more na veke zaspiti — zopet se je pojavila, in mogočnejše kakor kedaj poprej, toda tudi realnejše, kakor kedaj poprej, na površju našega kulturnega delovanja ideja jugoslovanskega vseučilišča.

Dolgo že nismo doživeli tako sijajnega nastopa mladine slovenske, kakor zadnje dni. Vi v domovini si morda celo stvar predstavljate veliko manjšo, kakor je v resnici. A že iz raznih poročil slovenskih in tudi drugih listov more razvideti vsakdo, da se ne gre za kak navaden čin trenutnega navdušenja, ampak da je v gibanju slovenske in sploh vse jugoslovanske mladine nekaj organiziranega. Ne želja po kakšni spremembi v našem političnem življenju je pri gnala nas do tega, da z mogočnim glasom zahtevamo svojih pravic, ampak popolnoma enostavni nagon, da zahtevamo za naše ljudstvo, kar mu gre, ker vidimo za vresničenje teh zahtev pogoje že dana. Ne prisiljeno navdušenje za narodno stvar je bilo v prvi vrsti, kar nas je gnalo k našemu nastopu, ampak trezno, praktično mišljenje, mišljenje o ustvaritvi narodne kulture, mišljenje o ustvaritvi pogojev, potrebnih za narodovo samooobrambo, mišljenje o uresničenju pravic, podanih nam na papirju v državnem zakoniku.

Slovenska vseučiliščna mladina je uvidela, da mora naposled odločno nastopiti ne samo par mož iz narodne celote, ampak da treba v

vsem narodu uvesti veliko gibanje za večletni idejal par posameznikov. Videla je, da so dani pogoji v narodu samem, da se lahko ustanovi kulturni zavod za Jugoslovane. Ne optimistično je gledala naša mladina na vse različne pomsleke, ki so se stavljali nasproti njeni ideji. Videla je, da je naš narod gmotno še na preniknem stališču, nego da bi se ljudstvu samemu mogla naložiti naloga, da si ustanovi univerzo. Vendar je stalo temu nasproti drugo, istotako uvaževanja vredno in prevladujoče mnenje, da ravno z ustanovitvijo, pravzaprav z gotovostjo ustanovitve univerze, bode ljudstvo se počasi počelo dvigati na stirmi poti gospodarskega blagostanja. Zahtevali smo večkrat, naj se nam dá srednjih šol, zahtevali, naj se nam dá meščanskih šol, obrtnih, kmetijskih šol, — zahtevali smo to, ker plačujemo davke kakor vsak narod in imamo, kakor vsak narod pravico, zahtevati, česar trebamo v povzdigo naše kulture, zahtevali smo vedno — zastoj! Še tistega, kar nam priznava vsak pravičen, in že včasih nepravičen nasprotnik, da ima namreč naš narod pravico zahtevati narodnih šol, kjer naj se ljudstvo poučuje v svojem jeziku, še tega nam niso dali, še to se nam je ali pod raznimi izgovori, ali pa z molkom — odreklo.

In naposled, ko smo dvignili svoj glas za slovensko univerzo, tedaj so se oglasili nas smešči nasprotniki, pa nam zabrisali v obraz očitanje, da nimamo pogojev za to, da nimamo narodnih srednjih šol. No, ravno tukaj se je pokazalo vse farizejstvo naših nasprotnikov. Pomanjkanje istega, kar so nam preje spodlo silo zabranili, so nam pozneje z neprikritim zaničevanjem očitali. In da smo se mi udali z lahko vestjo njih očitanju, ter odstopili od svoje zahteve, bili bi v kulturnem oziru zaspali na veke. Toda tukaj je trebalo in bo še trebalo uporabljati sistem, ki je v naši „ljubi“ Avstriji za sedanjost edino pravičen, sistem izsiljevanja, „izprešanja“. Obrnili smo orožje, nabrusili si ga na drugi strani in s to stranjo smo se morali bližati vladi.

Zahtevati treba od vlade slovenske univerze. In ta zahteva mora biti podprta od celokupnega naroda; vsakdo, bodisi prista katerekoli stranke, mora priznati, da je zahteva po kulturnih zavodih, po lastnih šolah, v vsakem narodu upravičena. Ako bode vlada videla, da celi narod, — in ne samo naš narod, ampak vsi Jugoslovani v tostranski polovici države, zahtevajo energično od vlade za jamčenje ustanovitve jugoslovanske univerze, ne bo mogla iti molče preko te zahteve, ne bo ni mogla neprijazno odgovoriti, ampak vsaj obljubiti bo morala, da bode po možnosti podpirala težnje Jugoslovancev v tem oziru. Toda ravno s takšnim odgovorom bi se naše ljudstvo ne smelo zadovoljiti. Naše ljudstvo, na čelu razni občinski zastopi, mora energično zahtevati od vlade, da dá gotov odgovor, da nam obljubi ustanoviti v najkrajšem času jugoslovansko univerzo v Ljubljani.

Ako je dala vlada takšen odgovor, potem je naše nadaljnje delo netežavno. Potem se lahko pri vsaki priliki sklicujemo na obljubo in zahtevamo njeno ustanovitev.

Da pa moremo, ako nam vlada obljubi ustanovitev univerze, zahtevati še od nje energičnejše ustanovitev srednjih šol, to mora biti jasno vsakomur. Ako je obljubila, da nam dá najvišji kulturni zavod, mora izvajati iz tega posledice, katerim se za vedno ne more odtegniti.

Vzroke, ki so nas, slovensko mladino, dovedli do tega, zahtevati jugoslovansko univerzo v Ljubljani, smo obširno navedli v naši znani spomenici.

Da smo nastopili o priliki, ko so ravno italijanski visokošolci izrazili svoje želje, ko so se ravno oni izrazili, da hočejo imeti v Trstu svoj najvišji kulturni zavod, to kaže le, da smo trezno premislili vse točke, katere so važne pri takšni zahtevi.

Šlo se je za dve vprašanji: 1. Ali smo upravičeni, nastopiti zoper želje Lahov, da dobe ravno v Trstu svoje vseučilišče? 2. Ali smo upravičeni, zahtevati v Ljubljani jugoslovansko vseučilišče?

Na te dve vprašanji je bilo treba treznega, premišljenega odgovora. Mi smo zadnji, ki bi odrekli kateremukoli narodu pravico, da zahteva za se kulturne zavode. Ako zahtevam to jaz, sme istotako zahtevati to vsakdo drugi. Ako gledamo na število, smo vsekakor mi Jugoslovani na boljšem, kakor Lahi.

Mi konstatujemo lahko, da bomo imeli dovolj dijaštva, ki se bode gredo na jugoslovanski „alma mater“, in že danes lahko trdimo, da se bode število našega dijaštva množilo od leta do leta.

Gre se naposled samo za to, ali so Lahi upravičeni, ravno v Trstu zahtevati svoje vseučilišče? Naš odgovor in odgovor vsakega pametnega, treznega človeka, je: Niso. Vsak narod mora težiti za tem, da si ustvari najvišji kulturni zavod tam, kjer je zbrano največ njegovih sil. Ako imajo Nemci svoje univerze na Dunaju, v Gradcu in Inomostu, vidimo le, da vsa ta vseučilišča obstoje tam, kjer biva krog in krog njihov narod, tako, da ta narod lahko imenuje dotična vseučilišča za svoja kulturna središča. Opozorjam, da se treba ozirati pri tem samo na Avstrijo. Ako so si Nemci poleg teh prvotnih in od davnih časov obstoječih kulturnih zavodov ustanovili, recimo, v Pragi še eno svoje vseučilišče, ako so isto storili v Černovicah, kaže to samo o njihovi silni kulturni moči, ki jim omogoča, vzdrževati toliko svojih vseučilišč. Vsekakor pa so Nemci na Češkem, kjer jih je veliko večja množica kakor pa Lahov na Primorskem in v Dalmaciji, in Nemci v Bukovini, kjer jih je istotako velika množina (a upoštevati treba tudi, da tje gredo študirat Nemci iz Sedmograškega!), vsekakor so ti Nemci dosti bolj upravičeni imeti v dotičnih mestih svoje univerze, kakor bi bili Lahi upravičeni, ustanoviti svojo edino univerzo ravno v Trstu.

Kakor mi Slovenci, osobito štajarski, ko roški in primorski Slovenci, hrepenimo po narodni samovladu, tako tudi tirolski Lahi zahtevajo že dolgo samovlado. Le malokdaj se pa čuje, da bi tudi primorski Lahi zahtevali tako energično samovlado za sebe. To kaže, da je vsa sila Lahov v Avstriji združena ravno v Južni Tirolski, in popolnoma dosledno bi bilo, da v vtrjenje kul-

turne povzdige ravno tamošnje celotne mase zahtevajo tamkaj svoj najvišji kulturni zavod.

S tega popolnoma praktičnega in ob enem edino treznega stališča, da se ustanavljajo kulturni zavodi, ki so za kak narod najvišjega pomena, tam, kjer obstaja vsa okolica iz mase istega naroda, je zahteva italijanskega vseučilišča v Trstu naravnost neumnost. In mi se samo čudimo visoki vladi in njega ekselenci ministru Hartelu, kako je mogel biti tako kratkoviden, da je na hipno in nikakor ne utemeljeno zahtevo Italijanov se mogel izraziti nepremišljeno v njihovo korist.

Kakor rečeno, mi ne protestujemo zoper ustanovitev italijanske univerze, ampak mi protestujemo zoper nje ustanovitev v Trstu.

Rekel sem, da je zahteva Lahov neutemeljena. Pravzaprav je to neresnično, ker utemeljili so jo, svojo zahtevo. Toda nastane vprašanje, kako so jo utemeljevali.

In tukaj se prične naše delo, tukaj se počenja naš protest. Mi smo videli, da so Italijani utemeljili svojo zahtevo s tem, da so zavijali zgodovinska in zemljepisna dejstva, in zoper to smo morali nastopiti.

In nastopili smo tako impozantno, kakor še morda nikdar slovenska mladina.

In zdaj? Ali smo končali? Ne, motili bi se, ako bi mislili, da je sedaj naše delo končano za vedno. Treba nam je sedaj samo počakati, kaj bo odgovorila vlada na naše zahteve. Ako od govori ugodno, dobro, treba nam je samim delati, da se kulturno oborožimo, da lahko z mirnim srpom pustimo v dolednem času zidati svojo univerzo. Odgovori-li vlada neugodno, tedaj nam pa treba še čvrstejšega dela, dela med narodom samim.

In v tem delu bode nas bodrila zavest, da delamo za stvar, ki je za nas veljanskega kulturnega pomena. In v delu za našo prosveto ne bomo nehali.

V. S.

Celjske in štajarske novice.

(„Narodna čitalnica v Celju“) je imela v petek, dne 22. t. m. svoj redni občni zbor, katerega se je udeležilo lepo število udov. Debata je bila včasih precej zanimiva in živahna, kar je le odobravati, saj se v ednem letu nabere marsikaj, kar potrebuje pojasnila, in z debati ranjem se bistre pojmi in čistijo mnenja. Predsednikom je bil izvoljen z vzklikom g. dr. Jos. Sernec — letos petindvajsetič — ostali odborniki so ostali po večini stari. Ko se odbor konstituiral, objavimo imena. Občni zbor je na predlog gosp. Vavken-a sklenil ednoglásno, da pošlje odbor „Narodne čitalnice“ peticijo na državni zbor za ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani.

(„Delavsko podporno društvo v Celju“) priredi v petek, dne 29. t. m. v svojih društvenih prostorih poučno predavanje, na kar opozarjamo vse g. društvenike. Predavalo se bo o delavskem gibanju, takozvanem socialnem vprašanju, ki je dandanes na dnevnem redu in zato zanimivo za vsakogar. Začetek je ob 8. uri zvečer.

(Za dijaško kuhinjo v Celju) zložila je lovska družba na predlog g. dr. Chloupeka povodom lova v Presiki v gostilni pri gosp. Fr. Seršenju v Ljutomeru 12 kron. Znesek nam je izročil g. Franjo Jošt. Nabiralcu in darovalcem Bog plati! Vivant sequentes.

Odbor „Dijaške kuhinje v Celju“.

(Povodnji na Savinji pri Celju) zakrivi v največji meri preozek kanal pri Klančini, kjer gre cesta čez savinjsko železnico. — Kanal je tamkaj le 60 cm širok, tako, da voda nikakor ne more skozi njega odtekati. — Na predlog g. dr. Ivan Dečkota se je občina okolice celjske zoper ta preozek kanal pritožila, ter je sedaj res železniško ministerstvo dalo razmere na Savinji preiskati, in se je dogladilo, da je ta kanal preozek, kajti mesto 0,60 m moral bi biti 10 m širok, da bi zadostoval. Ob ednem je železniško ministerstvo južno železnico pozvalo, da izdela potrebne načrte, da se kanal razširi, in tako zajezovanje vode odpravi. Upati je torej, da bode sedaj vendar enkrat ta nesrečni kanal katere toliko povodenj in škode na Savinji provzročil, odpravljen.

(Vrbje pri Žalcu) Vodstvo društva „Vrtnar“ se gosp. potovalnemu učitelju Iv. Beletu tem potom najsrčneje zahvaljuje za lep pouk o sadjereji, katerega je imel pri nas dne 27. oktobra, nadalje tudi g. Vinko Vabiču, ki je pri točki „Kako naj se varuje našim pridelkom dober glas“, opominjal naj bi se naši pridelki boljše spravljali, ker bi se potem lažje in dražje prodajali. Razveselil nas je tudi g. I. Kač, ki je podal lepe nasvete glede krmljenja goveje živine.

(Iz Kozjega) Kozjansko učiteljsko društvo je imelo dne 3. novembra t. l. v Kozjem svoje četrto društveno zborovanje. Kakor vsako prejšnje, bilo je tudi to dobro obiskano. Kot gost se je zborovanja udeležila gospica Ljudmila Umberger iz St. Petra. Po običajnem pozdravu predsednikovem in verifikaciji zapisnika zadnjega učit. zborovanja so se reševala vprašanja glede risanja v ljudski šoli, koja je razposlal vadniški učitelj g. Marin posameznim šolam. Na to je poročal tovariš g. Bračič o zborovanju „Lehrerbunda“ dne 12. in 13. septembra t. l. v Gradcu. Omenil je tudi članka „Slovenskim učiteljem v prevdarek“ v 28. št. „U. T.“, v kojem se „Štajarski učitelj“ zaganja v učit. društva, ki so poslala svoje zastopnike k omenjenemu zborovanju, ter povdarjal, da le po složnem nastopanju z nemškimi tovariši moremo doseči mi slovenski štajarski učitelji cilje, za koje se borimo in da v kljub temu druženju sigurno več storimo za narod svoj, ko oni, ki obešajo svojo narodnost vedno na veliki zvon. G. predsednik zahvali poročevalca na zanimivem poročilu. Izmed raznih predlogov, ki so se stavi, je omeniti onega g. Pulke-ta, da bi se učitelji v večjem številu naročili na „Popotnik“, — velja gotovo i za druge okraje — da naš edini slovenski pedagoški list ne preneha izhajati radi pomanjkanja naročnikov. Potem prečita g. Pulko iz „Sch. u. L. Z.“ članek „Einigkeitsvorschläge“ in poziva zbrano učitelstvo naj izreče o tem svoje mnenje. Učitelstvo se je izreklo za vsakoletno zborovanje predsednikov vseh učit. društev Štajarske, najsi pripadajo „Lehrerbundu“ ali „Verbandu“.

(Ogenj na Bizeljskem) je uničil v nedeljo, dne 17. t. m. zvečer gospodarsko poslopje posestnice Katarini Degen. Spretnosti c. kr. orožnikov in ognjgascev se je zahvaliti, da so okrog 15 polovnjakov vina rešili, ker je bila klet zraven. Čast jim!

(V Zrečah) je novi občinski odbor, izvoljen meseca januarja lanskega leta, pričel delovati še le nedavno, ker se je potrditev župana zavlekla tako dolgo. Volitve so se vršile trikrat, ker jih v Gradcu dvakrat niso hoteli potrditi. Želimo, da bi ta slovenska občina tudi slovenski uradovala, ne pa izdajala nemških listin, kakor se je godilo dozdaj.

(Na Videžu pri Slov. Bistrici) je izvoljen županom veleposestnik Hajšek, ki je vrl narodnjak.

(V Cirkovcah) je tamošnja farna cerkev že jako slaba in pomanjkljiva ter ne odgovarja več svojemu vzvišenemu namenu; zato se ima nadomestiti z zgradbo nove farne cerkve.

(Najdeno truplo.) Dne 4. t. m. so našli v nekem gozdu med Ptujem in med Davico Marijo na Gori ob priliki lova žensko truplo, ki je bilo že močno zgajito. Ženska je morala biti stara okrog 40 do 50 let, in je že kakšega pol leta tam ležala. Na istem mestu so našli tudi 47 krajcarjev denarja, zato se je morda tu zgodil zločin.

(Na Humu pri Ormožu) zgorelo je posestniku Lesjaku Ivanu dne 18. t. m. gospodarsko poslopje blizu z vsemi že spravljenimi pridelki. Hitro je prišlo mnogo ljudi gasiti, da se je pravočasno še s pomočjo vetra in vode rešila hiša za stanovanje in živina. Može so gasili, ženske pa prav pridno vodo prinašale, šolarji pa koruzo od ognja nosili. Ponesrečeni je bil le malo zavarovan, in sumi se, da so otroci užgali. Ne srečne šibice! Usmiljenici pomagajte!

(Umor.) Leta 1893 je okrajno sodišče zaprlo posestnikovega sina J. Šalamona iz St. Andraža v Slov. Goricah, ker je bil na sumu, da je umoril Marijo Kozisa, ki je služila pri njegovih starših, in sicer zato, ker jo je on zapeljal, in se je nabajala v blagoslovljenem stanju. Dekle je bilo staro 16 let; nekoga jutra so jo

našli mrtvo. Ker je tedaj manjkalo dokazov, so Jož. Šalamona izpustili. Sedaj pa so dobili novih dokazov, in na podlagi teh so sumljivega Šalamona orožniki odpeljali v ječo v Ptuj.

(V Maribor) je došel minoli teden inšpicirat vojaštvo fzm. nadvojvoda Rainer, višji poveljnik domobranstva.

(Vodovod v Mariboru) se otvori ta teden.

(Izpite učne usposobljenosti) so pred mariborsko izpraševalno komisijo v novembrskem roku napravile za slovenske ljudske šole sledeče gospodične in gospodje: Cajnko Avgust, Černej Ana, Fisolitsch Gabrijela, Jankovič Alojzij, Kalšček Ana, Kukovec Elizabeta, Lebar Franc, Lukman Ivan, Majerič Marjeta, Mavrič Karol, Namestnik Anton, Osenjak Marija, Pavlič Milena, Petovar Terezija, Preskar Roza, Sajovic Terezija, Urek Ivan, Valenčak Marija in Wudler Rudolf. Nemških kandidatov, oziroma kandidatinj je bilo devet.

(Mariborsko porotno sodišče.) Dne 20. t. m. je bil od mariborskega porotnega sodišča obsojen ključavničar, I. Sorčič, na tri leta težke ječe, ker je ukradel svojemu tovarišu v Studencih pri Mariboru 820 K. — Dne 21. t. m. je bil 24 letni Matija Lukovnjak, kočarjev sin iz Prezberga na 7 let težke ječe obsojen, ker je dne 4. avg. na Melanjskem vrhu, okraj Gornja Radgona z nožem zaklal krčmarico Marijo Cingovič, ne da bi imel kaj poyoda za to. — Dne 21. t. m. je bil 39 letni Štefan Karo, kočar v Stonjcih, okraj Ptuj, obsojen na šest let ječe, poostreno vsak mesec s postom in trdim ležiščem, ker je svojega dveletnega pastorka tako mučil in mu zlomil več kosti, da je otrok vsled otrpjenosti možganov umrl. — Vsled goljufije, namreč ponarejanja menic je bila 37 letna zakonska Marija Ilesič iz Hvalatincev, okraj Ptuj, obsojena na tri leta ječe, poostrene vsak mesec s postom in trdim ležiščem. Dne 22. t. m. je bil pekovski pomočnik Nikola Miklenič iz Vuzenice, obtožen, da je svojo ženo vrgel v vodo, kjer se je potopila, obsojen k smrti na vešalah.

(Poštna vest.) Z dnem 1. decembra 1901 se otvori pri Gor. Sv. Kunigundi pri Mariboru c. kr. poštni urad, ki bo ebsegal poštno hranilnico in bo v vsakodnevnih zvezi z pošto v Mariboru.

(Akademična podružnica sv. Cirila in Metoda v Gradcu) izbrala si je na zborovanju dne 13. novembra t. l. sledeči odbor. Predsednik: cand. iur. Ivan Fermevc. Tajnik: phil. Ivan Masten. Blagajnik: iur. Ferdo Lašič. Odbor. namestnik: phil. Anton Majžer.

(Pri občinskih volitvah) iz tretjega razreda v Gradcu so bili v petek, dne 22. t. m. izvoljeni pri ožjih volitvah trije social-demokratje in dva nemška nacionalca za odbornike.

(Pretepi nemških „buršev“ v Gradcu.) Dne 21. t. m. so nemškonacionalni visokošolci napadli nemške klerikalce in jim potrgali društvene čepice z glav. Prišlo je na več krajih do pretepev, pri katerih je morala policija posredovati.

(Graški slovenski visokošolci) so sprejeli resolucijo poljskega akademičnega društva „Ognisko“ v Gradcu za slovensko vseučilišče, v kateri poljski dijaki izrekajo najsrčnejšo željo, da bi se opravile zahteve slovenske mladine glede vseučilišča izpolnile. — Slovenski vseučiliščniki v Gradcu so se obrnili brzojavno na ministrskega predsednika in naučnega ministra v zadevi slovenske univerze.

(Slovenska predavanja na graški univerzi.) Nasprotniki nam predbacivajo, da slovenski jezik ni toliko razvit, da bi se dalo v njem predavati na vseučilišču. V dokaz, da je tako očitano brez vsake dejanske podlage in da ima le zloben namen, odvrniti vlado od ustanovitve slovenskega vseučilišča, hočemo navesti naslove javnih predavanj, ki so se vršila v letih 1850—1856 na graški univerzi in sicer na bogoslovski in juridični fakulteti: Dr. Robič je predaval: „Vaja v slovenskih pobožnih nagovorih“, in „Vaja v razlaganju krščanskega nauka“. O istih predmetih je predaval tudi dr. Tosi. Dr. Jožef Krainc je predaval: „Avstrijsko državljansko pravo“. Dr. Janez Kopač je predaval: „Red kazenske pravde“, dr. Josip Skedi pa: „O avstrijskih kazenskih postavah glede hudodelstev“, in „Nova knjiga kazenskih postav glede hudodelstev, pregreškov in prestopkov“. — Ako se

je torej že pred pol stoletja predavalo v slovenščini, bode to tudi dandanes mogoče, ko smo Slovenci na vseh poljih narodne prosvete toliko napredovali, ko se je naš jezik tako lepo razvil, in se je naše slovstvo povzdignilo na tako visoko stopinjo, da lahko častno nastopamo pred vsem svetom.

Gibanje za slovensko vseučilišče v Ljubljani.

Po neljubi pomoti je v zadnji številki "Domovine" izostalo poročilo, da je tudi krajni šolski svet pri Sv. Lenartu nad Laškem trgov vložil na državni zbor prošnjo za slovensko vseučilišče v Ljubljani in jo je odposlal državnemu poslancu g. vitezu Berksu sedaj v državnem zboru na Dunaju.

Gotovo ustrežemo tudi drugim krajnim šolskim svetom, če priobčimo besedilo te prošnje. Glas se:

Visoki državni zbor na Dunaju!

Zavzet za razvoj in napredek slovenskega šolstva prosim prespoštljivo podpisani krajni šolski svet:

Visoki državni zbor blagovoli v najkrajšem času ustanoviti v Ljubljani za naš narod slovensko vseučilišče; kajti z njim bi se povišala izobrazbenost slovenskega ljudsko šolskega učiteljstva, ki je opravičeno obiskovati vseučilišče kot izvenredni slušatelj in bi se dosledno povzdignilo slovensko ljudsko šolstvo ter kultura slovenskega naroda. Krajni šol. svet Sv. Lenart, dne 17. listopada 1901.

Martin Jančič, načelnik

Radoslav Knaflič, nadučitelj.

Iz Sv. Lenarta so se torej vložile tri, če prištevamo občino, štiri prošnje za slovensko vseučilišče. Ako se bodo Slovenci povsod po tem lepem vzgledu ravnali, bomo pokazali s tisoč prošnjami vladi in sosednim narodom, da zaslužimo častno ime „kulturni narod“.

Naj ne bode torej nobene občine, okrajnega zastopa, župnega urada, oziroma č. duhovščine, učiteljstva, krajnega in okrajnega šolskega sveta, političnega, bralnega in drugih društev, ki bi ostali dolžni dati narodu, kar je narodovega, namreč vložiti prošnjo za vseučilišče na državni zbor.

Druge slovenske novice.

(Ustanove za umirovljene učitelje.) Umrli vladni svetnik, gosp. Ivan Mahkot, je zapustil 4000 kron v namen, da se napravi ustanova za umirovljene ljudske učitelje Kranjske.

(Državna podpora.) Naučno ministrstvo je dalo starinoslovcu gosp. Jerneju Pečniku podporo 400 kron za njegovo izkopavanje na Kranjskem. Osrednja komisija za zgodovinske spomenike je sklenila dati za izkopavanja v Bohinju pod nadzorstvom prof. Rutarja 200 kron.

(Klaja iz kamniškega okraja za Angleže.) Angležem v južni Afriki se mora že sila hudo goditi, a njihovim konjem še bolj, ker so angleški kupci že po Kranjskem začeli kupovati klajo, seno in slamo za konje. Iz kamniškega okraja je šlo več sto centov mrve v Afriko.

(Nesreča ali samomor.) Osemletni J. Dežman, sin peka na Bledu je dne 13. t. m. šel brez očetove vednosti v Gorje in se je šele zvečer vrnil domov. Ko mu je mati zažugala, da ga bo oče kaznoval, je fantič odšel iz hiše in se ni vrnil več. Dne 19. t. m. so ga potegnili mrtvega iz blejskega jezera. Sodi se, da je fant iz strahu pred kaznijo skočil v jezero.

(Trojčke) namreč dva fanta in deklico, ki so pa vsi trije umrli, je povila v soboto, dne 16. t. m. Marija Paš v Radečah pri Zidanem mostu.

(Ogenj.) V vasi Voljave blizu Trebeševca na Dolenjskem je dne 20. t. m. pogorela hiša in vsa gospodarska poslopja posestniku Marku Ljubcu. Zgorelo je tudi 18 ovac, več prašičev, žito in drugo. Škoda cenijo na 5000 kron, zavarovan pa je bil pogorelec za 2000 kron. Zažgalo se je valed neprevidnega ravnanja z lučjo.

(Samomor.) Dne 21. t. m. se je posestnik Vinc. Roštaher iz Gor. Pijavskega pri Krškem na Dolenjskem s puško ustrelil v glavo. Vzrok je bil vedni prepričanje, mož je zapustil troje nedoraslih otrok.

(Nova železnica.) Na novi železniški progi iz Sinčevasi do Železne Kaple na Koroškem se pridno dela, in bode proga dogotovljena do dne 1. oktobra prihodnjega leta.

(Umrli je) v Gorici bivši deželni poslanec, bogoslovni profesor, g. Tomaž Čerin. R. i. p.

(Deželnozbornske volitve na Goriškem.) Društvo veleposestnikov kandiduje v goriški deželni zbor naslednje tri moze: Anton Jakonič, Leopold Bolko in Anton Muba.

(Deželnozbornske volitve v Istri.) Slovenski volilni mozeje so na veliko jezo Italijanov prodrli v Miljah in sicer jih je devet. Dolina je volila 10 slov. volilnih mož, Marežice 6, Korte 1. Lahki so zmagali v Opatlju, na Porečini, Sanvienti in na Puljšini.

Dopisi.

Od Sv. Kristofa pri Laškem. Znano je vsem in še v spominu, kako žalostno so izpadle volitve pri občini Sv. Kristofa, da izmed 900 volilcev slovenskih, je le 10—12, nemškofarjev in vendar je šlo v dveh razredih po njih volje. Da je v tem kriv veliko sedanjih strahopetnih župan K. Šunta, se je vnovič pokazalo. Ko je bil predložen seji dne 17. novembra t. l. poziv za slov. vseučilišče v Ljubljani, je izmed 19 pričujočih glasovalo z roko vzdignjenjem devet za slov. vseučilišče, drugi so molčali, treba je bilo le enega glasu še za večino, in ta je bil županov glas — a molčal je — ni vzdignil roke, in vsled tega je vse propadlo. Potem naj kdo reče, da je bila prva nezaupnica, temu županu neopravičena? On ni naš, in ni vreden, da vodi Slovence, ker pri pogledu na nemške „gospode“, mu hlače kar trepečejo, in slovenstvo naj si gre k rakom zvižgati! Dobro so si ga nemčurji osedljali. — Zdej kar jahajo po njem!

Iz Jurkloštra. Dne 27. in 28. listopada t. l. bodo v naši občini volitve v občinski odbor. Pri volitvah si bodete stali žalibog dve stranki druga proti drugi, namreč Šentlenarčani in Jurklošterčani nasproti. Domač prepričanje je za vse škodljivo, hvala Bogu, da si mi Jurklošterčani lahko v tem oziru umijemo roke, kajti prepričanje so zanetili Šentlenarčani, ki so zavoljo svoje robotosti sploh znani.

Dobro leto sem se Šentlenarčani jako ne mirni in nezadovoljni, hočejo imeti svojo občino. Tu so pa pokazali ne samo svoj, temveč tudi svojega voditelja nepoštenosti značaj. Hodili so krog znanega največjega nasprotnika Slovencev, dr. Stepišnika v Celju, ki ni samo naroden uskok, temveč tudi navdušen zastopnik gibanja „Proč od Rima“, ta jim je baje obljubil prošnje za občino zastopati, če se mu zavežajo, da bode potem nova občina nemška. Obljubili so, in nepošten voditelj je razlagal svojim ovcom „zdej le delajmo tako, da pridemo do svoje občine, potem pa bomo zopet delali tako, kakor bomo sami hoteli!“ Reveži, če si ne upate s poštenimi sredstvi in po pravičnih potih občine priborjati, po zvižaji in po ovinkih si jo bodete še težje. Zvižaja in zaslepljenost se tolče rada po zobeh!

Dobro leto sem se Šentlenarčani jako ne mirni in nezadovoljni ljudje — toda ne popolnoma vsi, so tudi mnoge častne izjeme med njimi. — Sosedje jim pravijo „štajarski Kitajci“, in sam prejšnji č. kr. okrajni glavar jih je počastil s tem zaslužnim priimkom. Č. kr. žandarmerija je imela vse leto več kot dovolj opravka zavoljo njih. Č. kr. okrajna, č. kr. okrožna sodnija in č. kr. državno pravdnistvo je bilo že do grla sito imena Sv. Lenart. Tudi šolskim oblastim je dalo baje to ime celo noter do ministrstva mnogo posla. Šentlenarčani bi najraje ne imeli nobenih postav, nobenega reda, bili bi najraje sami za sebe, nekako samosvoja republika; z glavo rinejo tako dolgo skozi zid, dokler ne nesejo krvavih glav domov in se takrat nečejo spoznati, da jih njihov jezuitski slepi voditelj Časl vodi za nos. Bog se smiluj!

V tem letu se je namreč Časlu in njegovim mnogoštevilnim privržencem tako godilo, kakor če slepec slepce vodi, da popadajo vsi v jamo. Tako je tudi res bilo. Slepi vodja in slepa čreda je popadala v jamo, ki so jo za drugega skopali, ta pa jo je pred njimi z mirnim pogledom pogumno preskočil in jim je podal dobro zabeljen

pouk v obliki mnogih sodnijskih in drugih različnih kazni ter še povrh kot „dober lon“ več sto kron pravičnih troškov. Te pravične troške plača vsak prizadet Šentlenarčan sam, le eden del onih velikih troškov, ki morajo zadeti slepca voditelja zavoljo nekega vrta, hočejo zvrniti na občino Sam ta del znaša pol četrto sto kron. No, to bi se še že preneslo, ko bi ne bilo tistih osem tisoč kron, katere hočejo imeti zaračunane na občinske troške. Ravno zaradi tega se slepec vodja in vsi njegovi sorodni slepci močno trudijo spraviti v občinski odbor najprej najbolj prekanjenega slepca, potem pa še celo vrsto najbolj nespametnih in nevednih ljudi, ki ne znajo brati ne pisati, temveč se prav dobro pridušati, razsajati in kričati, moliti pa le zato, ker je to vsakdanja navada. Ti ljudje so najbolj pripravljeni za tlako in za telega minulih zabitih časov!

Volilni boj bo torej precej vroč. Sv. Lenart, ki si varuh živine, prosi Boga, da varuje tudi slepe Šentlenarčane pred nadaljno nespametjo. Saj niso dosegli, da bi raztrgali sosednjo šentropertsko faro, tudi jurklošterske občine ne bodo rezali kot čevljar usnje, in dr. Stepišnik, ki je največji sovražnik Slovencev, naj le tokrat še bolj drago, nego je njegova odirajoča navada zaračuna šentlenarško prošnjo, da bodo ti ljudje vendar enkrat dobro šolani.

Jurklošterčani, v dan volitve se varujmo, Kitajci pridejo!

Politični pregled.

(K položaju.) Po sestanku klubovih načelnikov in po izjavi, ki jo je dalo češko plemstvo, so se razmere v državnem zboru obrnile na boljše; kako dolgo bode to trajalo se ne ve, dalje gotovo ne, kakor do februarja, ko ima priti razprava o nagodbi na dnevni red. Da se je položaj zboljšal, se je zahvaliti v prvi vrsti Čehom, ki so, ne da bi kaj dobili od vlade, samo iz skrbni za blagor države obljubili sodelovanje pri zagotovitvi proračuna. Izjava čeških veleposestnikov pravi, da hoče češko veleposestvo z narodnimi češkimi poslanci skupno postopati in delovati za opravičene zahteve Čehov, in da so žalostnim razmeram v državnem zboru krivi Nemci, ki s svojim vedenjem nasproti nemškemu narodu ovirajo plodono delovanje. Zadujo krizo je zakrivila nemška levica s svojo nestrpnostjo; Nemci morajo priti s pravičnejšo in pametnejšo politiko, da se ne bode kriza zopet ponovila.

(Državni zbor.) Vlada je vložila predlog, tičečo se dodatka k proračunu o zneskih, ki se imajo leta 1901 porabiti iz melioracijskega zaklada. Na dnevnem redu je bilo nadaljevanje razprave glede duhovniških redov. Poljski poslanec je govoril zoper nujnost predloga. Slovenski posl. dr. Tavčar je zagovarjal nujnost in podal razloge zato iz razmer na Kranjskem. Izjavil je, da bode njegova stranka glasovala zoper duhovniške redove.

(Posvetovanje načelnikov) vseh državnozbornskih strank se je vršilo v petek; navoz je bil tudi Körber, ki je kakor vedno povdarjal potrebo, da se vse stranke zjedinijo za delo in opuste medsebojne prepire, izjavil je tudi, da hoče biti vlada pravična, in da uvidi potrebo sporazumljenja med narodi, ker je to podlaga mirnemu skupnemu življenju, od katerega odvisi bodočnost Avstrije. Bismarck je v svojem govoru dokazoval Slovanom, da jim ni treba računati na pridobitve v narodnostnem oziru. Slov. posl. Šušteršič je izjavil, da je njegova stranka zato, da se nujni predlog za slovensko vseučilišče lahko brez prvega branja izroči odseku. Isto je dejal dr. Ploj, na kar je zbornični predsednik Vetter izjavil, da se mora vprašati vse stranke, ako so s tem zadovoljne.

(Iz državnozbornskih odsekov.) V pravnem odseku je bil sprejet predlog posl. Schückerja, da dobe avskultanti plače od 1600 do 2000 K. Pravni vežbeniki dobe adjutum 1000 K na leto. Proračunski odsek je začel razpravo o domobranskem ministrstvu. Mnogi govorniki so zahtevali premembo vojaškega pravnega reda in olajšav glede orožnih vaj.

(Ogrsko.) Finančni minister je predložil državnemu zboru proračun za leto 1902 in štirimesečni proračunski provizorij. Skupni dohodki

se proračunavajo na 1.086.870.018 kron, stroški pa na 1.086.749.083 kron, torej je preostanka 120.935 K, t. j. za 85.000 K več kakor letos.

(Aneksija Bosne in Hercegovine) t. j. stalno združenje teh dveh dežel z našo monarhijo, se ima menda kmalu izvršiti. To dokazujejo mnoge izpremembe v političnih in diplomatskih službah; tako ima hrvaški ban priti za namestnika v Bosno, a Kallay, dosednji namestnik, bode odstopil. Hrvaški ban bi potem postal grof Pejačević, za vojaškega načelnika v Bosno pa pride sedanji vojni minister.

(Balkan.) V dobro poučenih krogih se trdi, da so se začela pogajanja med macedonskim odborom in turško vlado, da se upeljejo najpo trebnješe preosnove v Macedoniji, da se na ta način zboljšajo nekoliko razmere za ondotne kristjane. Macedonski odbor se je neki zavezal, da neha ščuvati k uporabi zoper Turčijo, ako stopi turška vlada v obrambo pravic bolgarskega prebivalstva. Posredovati ima v tej stvari sam knez Ferdinand, ki se v kratkem poda v Carigrad.

(V Nemčiji) je umrl grof Hatzfeldt, ki je bil svoj čas nemški poslanik v Londonu in velik diplomat. Za dobro razmerje med Anglijo in Nemčijo si je pridobil velikih zaslug.

(Grčija.) V Atenah so bili te dni veliki izgredi dijakov, naperjeni proti uvedanju novogrškega jezika v cerkev, a prete postati še nevarnejši. V spopadu, ki je nastal med dijaki in vojniki, je bilo 7 oseb ubitih in kakih 30 ranjenih. Tudi oboroženi meščani so prihiteli dijakom na pomoč.

(Vojna v južni Afriki.) Položaj je na bojišču za Angleže še vedno jako neugoden; zadnji čas so bili zopet poraženi v več manjših bitkah. Angleški vojaki so sploh brez vsakega poguma in se ne upajo izpostaviti nikaki nevarnosti. Vrhovni poveljnik Kitchener misli odstopiti, ker vidi, da ničesar ne opravi. Minoli teden so Angleži zopet lovili Deweta na severovzhodu Oranija. Približalo se mu je hkratu pet angleških čet, Dewet pa je razpustil svoj oddelek v manjše čete ter pobegnil. Nato pa je zgrabil vzadej angleške čete, streljal 2 uri nanje ter jim prizadel hude izgube. Zdaj nameravajo Angleži svoje polke poklicati iz bojišča v domovino, ker so spoznali sami, da so nerabni. Nadomestiti jih menijo z novimi bataljoni; to dokazuje, da Angleži še ne upajo na konec vojne.

Razne stvari.

(Veliko poneverjenje.) V davčnem oddelku v Budimpešti je nek uradnik Kečkemeti ukradel blizu 600.000 kron ter pobegnil. Iščejo ga na vse kriplje, vsa avstrijska policija je obveščena o tem, a ne morejo ga zaslediti. Onemu, ki bi ga vjel, je obljubljena nagrada 4000 kron.

(Stanovanja pod zemljo) priporoča angleški zdravnik dr. Wynter Blyth v Londonu. Navedeni učenjak je trdnega prepričanja, da bodejo edenkrat vsi ljudje zopet pod zemljo prebivali. Naveličali se bodo nadzemeljskega stanovanja in stanovali bodo v izkopanih jamah 30, 50 in 100 m globoko, kjer ni niti prememb vremena in ne spremembe temperature. Pod apnenico zemeljsko streho, v elektriško razsvitljenih in ventiliranih jamah bode baje človek tudi bolje obvarovan pred bacili, nego je sedaj.

(Koliko se izkoplje zlata in srebra.) L. 1899. se je izkopal zlata v vrednosti 306.584.900 dolarjev, to je za 19.156.243 dolarjev več, nego l. 1898. Srebra so dobili za 167.224.343 finih unc, to je za 1.928.671 unc več, nego l. 1898. Največ zlata se je izkopal v Avstraliji, Afriki in v Zedinjenih državah. Južna Afrika je prej dajala največ zlata, zdaj je pa zaostala zaradi vojne. (Živega sežgali) so v Perryv v Sev. Ameriki nekega zamorca. Privezali so ga na kol, naložili grmado in jo zažgali. Množica je bila vsled tega na črncu razjarjena, ker je onečastil neko belo žensko.

Brzjavno poročilo.

Slov. Gradec, dne 25. novembra 1901. Pri volitvah v okrajni zastop slovenjegraški iz skupine veleposestva je zmagala slovenska stranka z večino osmih glasov. Živel zavedni volilci!

Loterijske številke.

Gradec, 23. novembra 1901: 44, 22, 63, 52, 67.
Dunaj, " " " 46, 12, 20, 88, 2

Veliko izber igrač, miklavžev, parkelnov in galanterijskih predmetov za sv. Miklavža dan

(308) 3-1

priporoča

P. Kostič v Celju.

Služba občinskega tajnika.

V občini Loka pri Zidanem mostu izpraznjeno je s 1. prosicem 1902 mesto občinskega tajnika s plačo letnih 800 kron in prostim stanovanjem. Prosilci naj-dopušljejo s spričevali oprte prošnje do 1. grudnia t. l. na županstvo omenjene občine.

Županstvo občine Loka pri Zidanem mostu
dne 20. listopada 1901.

(405) 1

A. Juvančič, župan.

Naznanilo.

Anton Kolenc, trgovec v Celju, naznanja, da kupuje
— suhe gobe —

še v tem mesecu in do konca decembra; kdor jih še ima, naj jih sedaj prinese, ker pozneje se ne bodo več jemale. Vse druge deželne pridelke, kakor fižol, oves, pšenico, rž, ječmen, laneno seme, predivo, orehe, jabolka, hruške itd., sploh vse deželne pridelke pa po (404) 6-1 - dnevni ceni sedaj kakor tudi naprej.

V pivovarnah v Žaleu in Laškem trgu se dobijo

(406) 6-1

tropine

in sladni odpadki (mekine) za živino krmiti.

Št. 47 440

(407)

Razglas.

Z ozirom na razglas deželne odbora od oktobra t. l. št. 39 232 glede naročil na ameriške trte iz združenih državnih in deželnih trtnih nasadov, se daje s tem na znanje, da so trte, ki so bile deželnemu odboru na razpolago, že popolnoma razprodane, da se torej novim naročilom ne bode moglo več ustreči.

Gradec, dne 23. novembra 1901

Od štajarskega deželnega odbora.

Prodajalka

dobro izurjena v trgovini mešanega blaga, zmožna slovenskega in nemškega jezika, kakor tudi

učenec

star 14 do 15 let, z dobrimi šolskimi spričevali, se sprejmeta v trgovino Norb. Zanier-ja (399) 3-2 v Št. Pavlu pri Preboldu.

Vožne karte in tovarni listi v

AMERIKO

Kralj. belgijski poštni parnik.

Red Star Linie iz Antverpa naravnost v
Novi Jork in Filadelfijo.
Koncesijovana od vis. c. kr. avstrijske vlade.
Pojasnila daje Red Star Linie, Dunaj IV.
Wienergürtel 20 ali pa
Julij Popper, Südbahnstr. Nr. 2, Innsbruck.

Trgovina papirja, pisalnega in risalnega orodja na debelo in drobno

Dragotin Hribar-ja v Celju.

Velika izbira vsakovrstnih albumov za slike, poezije in razglednice, glasbenih inštrumentov, razglednic s slikami, molitvenikov, trgovskih knjig, gosli, citre, kitare, tamburice itd.

Za božično sezono: svilnati papir, v vseh barvah, barvani papir na eno ali obe strani, zlati in srebrni papir, zlata pena, podobice za jaslice, perje za cvetlice, cvetje in žica za cvetlice, barva in mah.

Lastna zaloga šolskih zvezkov.

Temni lak za šolske table.

Štambilje in vignete za urade, društva, trgovce in privatnike.

Glavna zaloga cigaretnih papirčkov v korist družbe sv. Cirila in Metoda za Spodnje Štajarsko.

—** Točna in solidna postrežba. —**

Na debelo. * Na drobno.

Postrežba točna. * Cene nizke.

Peter Majdič

trgovina z železnino „MERKUR“

Celje, Graške ulice št. 12.

Za stavbeno sezono vse stavbene potreščine v največji izbiri.

Opozarja na svojo veliko zalogo travert, vodovodnih cevi, izdelkov iz kameščine, kakor cevi za kanalizacije in stranišča, nastavke za dimnike v vsakovrstnih oblikah, cementa, stavbenih in pohištvenih okovov, samokolnic, raznega rokodelskega orodja, kuhinjske priprave, štedilnikov itd.

Velika izber železnih peči in travniških bran!